

Plėtra: politika, kriterijai ir ES strateginiai interesai

2012 m. lapkričio 22 d. Europos Parlamento rezoliucija „Plėtra: politika, kriterijai ir ES strateginiai interesai“ (2012/2025(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 2, 21 ir 49 straipsnius,
 - atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Pasirengimo narystei pagalbos priemonės (PNPP II) (COM(2011)0838/4),
 - atsižvelgdamas į 1993 m. birželio 21–22 d. Kopenhagos Europos Vadovų Tarybos išvadas, 1995 m. gruodžio 15–16 d. Madrido Europos Vadovų Tarybos, 2003 m. birželio 19–20 d. Salonikų Europos Vadovų Tarybos ir 2006 m. gruodžio 14–15 d. Briuselio Europos Vadovų Tarybos susitikimų išvadas,
 - atsižvelgdamas į Tarybos 2011 m. gruodžio 5 d. išvadas dėl plėtros ir stabilizacijos ir asociacijos proceso,
 - atsižvelgdamas į 2006 m. Tarybos priimtą atnaujintą konsensuą dėl plėtros ir konsoliduotąją plėtros strategiją, kurią įgyvendino Komisija,
 - atsižvelgdamas į 2009 m. vasario 20 d. Komisijos komunikatą „Penkeri išsiplėtusios ES metai. Ekonomikos laimėjimai ir iššūkiai“ (COM(2009)0079/3),
 - atsižvelgdamas į 2006 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl Komisijos komunikato dėl plėtros strategijos ir pagrindinių iššūkių 2006–2007 m.¹, 2008 m. liepos 10 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl Komisijos 2007 m. plėtros strategijos dokumento² ir 2009 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl Komisijos 2009 m. plėtros strategijos dokumento, susijusio su Vakarų Balkanų šalimis, Islandija ir Turkija³, taip pat į Komisijos komunikatus dėl 2009–2010 m., 2010–2011 m. ir 2011–2012 m. plėtros strategijų,
 - atsižvelgdamas į ankstesnes savo rezoliucijas dėl Vakarų Balkanų šalių, Islandijos ir Turkijos,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 48 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą ir Biudžeto komiteto nuomonę (A7-0274/2012),
- A. kadangi pagal Europos Sąjungos sutarties 49 straipsnį kiekviena Europos valstybė, gerbianti ir įsipareigojusi remti tokias vertybes kaip žmogaus orumas, laisvė, demokratija, lygybė, teisinė valstybė ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant tautinėms mažumoms

¹ OL C 317 E, 2006 12 23, p. 480.

² OL C 294 E, 2009 12 3, p. 60.

³ OL C 285 E, 2010 10 21, p. 47.

priklausančių asmenų teises, gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare; kadangi šios vertybės yra pačios Europos Sąjungos pagrindas ir jomis grindžiami jos veiksmai tarptautinėje arenoje, ir jų privaloma laikytis bei jas gerbti visose valstybėse narėse;

- B. kadangi plėtros klausimas buvo įtrauktas į ES darbotvarkę nuo XX a. 7-ojo dešimtmečio; kadangi nuo pirmojo plėtros etapo 1973 m. ES nuosekliai plėtėsi, o jos narių skaičius padidėjo nuo šešių narių steigėjų iki dabartinių 27 narių (netrukus bus 28 narės); kadangi kelios kitos šalys siekia tapti ES valstybėmis narėmis, nes ši narystė joms yra saugios, demokratiškos ir klestinčios ateities garantija;
- C. kadangi pastarąjį dešimtmetį vykdyta integracijos politika parodė, kad plėtros procesas naudingas visai ES, nes taip sutvirtėja jos pozicija sprendžiant pasaulinius uždavinius;
- D. kadangi plėtra yra sėkmingas ES ir visos Europos procesas, padėjęs įveikti šalčio karo nesutarimus, visoje Europoje stiprinti taiką, didinti stabilumą ir gerovę, stiprinti konfliktų prevenciją, skatinti reformas, įtvirtinti laisvę, demokratiją, pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms bei teisinei valstybei, taip pat plėtoti rinkos ekonomiką ir socialiniu bei ekologiniu požiūriu tvarų vystymąsi;
- E. kadangi praėjus beveik dvidešimčiai metų po Europos Vadovų Tarybos susitikimo Kopenhagoje 1993 m., kuriame buvo patvirtintos Vidurio ir Rytų Europos šalių narystės ES galimybės ir stojimo kriterijai, atėjo laikas dar kartą įvertinti nustatytas susijusias procedūras ir visą plėtros politiką, nepakenkiant vykstančioms deryboms;
- F. kadangi Kopenhagos kriterijai išlaikė laiko išbandymus ir liko ES plėtros politikos pagrindas; kadangi tikimasi, jog konsoliduotoji plėtros strategija ir naujas dėmesys teisingumui ir vidaus reikalams, teisinei valstybei ir pagarbai pagrindinėms teisėms bus efektyvios ir veiksmingos priemonės;
- G. kadangi Europos Parlamentas, kasmet pateikdamas rezoliucijas dėl kandidačių ir potencialių šalių kandidačių, padeda didinti plėtros proceso skaidrumą ir atskaitomybę, atspindėdamas ES piliečių nuomonę; kadangi išgaliojus Lisabonos sutarčiai Parlamento vaidmuo sustiprėjo pripažinus jį, kaip vieno iš teisės aktų leidėjų, įgaliojimus, taip pat ir susijusius su Pasirengimo narystei pagalbos priemone;
- H. kadangi galimybė įstoti į ES smarkiai veikia į ES įstoti norinčių šalių politinį, socialinį ir ekonominį bei kultūrinį klimatą, atnešdama daug pokyčių, ir yra galinga paskata siekti būtinų politinių, ekonominių ir teisėkūros reformų, stiprinti taiką ir stabilumą ir siekti susitaikymo bei plėtoti gerus kaimyniškus santykius; kadangi dėl tokių galimybių vykdyti reformas plėtra yra ES švelniosios galios esmė ir svarbi jos išorės veiksmų dalis;
- I. kadangi stojimo proceso pagrindas – įsipareigojimų vykdymas, sąlygų tenkinimas ir patikimumas;
- J. kadangi labai svarbu, kad valstybės narės ir toliau visapusiškai laikytųsi stojimo kriterijų ir pagrindinių teisių siekdamos stiprinti plėtros proceso patikimumą ir nuoseklumą, taip pat vengtų bet kokios galimų naujų narių diskriminacijos;
- K. kadangi įsipareigojimas vykdyti politines, ekonomines ir teisėkūros reformas atitinka svarbiausius šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių bei jų piliečių interesus;

- L. kadangi kiekviena narystės ES siekianti šalis turi būti vertinama pagal tuos pačius kriterijus atsižvelgiant į jos pranašumus šiuo kriterijus vykdant, įgyvendinant ir jų laikantis; kadangi stojimo proceso pažangos tempas turėtų būti nustatytas atsižvelgiant į gebėjimą veiksmingai įgyvendinti ir laikytis stojimo į ES kriterijų, taip pat Europos ir stojimo partnerystės prioritetų ir derybų programos; kadangi atitiktį narystės reikalavimams reikia įvertinti kuo teisingiau ir skaidriau;
- M. kadangi plėtros procesas turi didelę įtaką pačiai ES, sudaro galimybę jai geriau apibrėžti savo tapatybę, tikslus, vertybes ir politiką, taip pat geriau perteikti šiuos dalykus savo piliečiams;
- N. kadangi pagal atnaujintą 2006 m. konsensuą dėl plėtros šis procesas turėtų būti pagrįstas konsolidavimu, sąlygomis ir bendravimu ir turėtų vykti atsižvelgiant į ES gebėjimą integruoti naujas nares; kadangi integracijos į ES pajėgumai yra svarbiausias aspektas ir būtina politikos tvarumo ir viso integracijos proceso sąlyga; kadangi šis aspektas paskatino stiprinti institucinę struktūrą, kaip matyti iš to, kad sutartys buvo peržiūrimos po įvairių plėtros etapų ir kad pagal jas buvo plečiamos Sąjungos funkcijos ir veikla;
- O. kadangi iš tiesų sutaukinus skirtingas tautas ir žmones, taikiai sprendžiant konfliktus ir plėtojant gerus kaimyniškus santykius kuriama tvari taika ir stabilumas ir iš esmės prisidedama prie tikrojo Europos integracijos proceso, todėl tai itin svarbu ir plėtros procesui; kadangi daug šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių dar nėra išsprendusios tam tikrų su savo kaimynėmis susijusių problemų, todėl visos susijusios šalys turėtų atvirai siekti išspręsti tarpusavio nesutarimus; kadangi šios problemos turėtų būti išspręstos iki stojimo;

Bendrosios nuostatos

1. tvirtai pritaria plėtros procesui ir yra įsitikinęs, kad plėtros politika turi likti patikima politika, remiama tiek ES, tiek kandidačių ir potencialių šalių kandidačių; todėl pabrėžia, kad svarbu, jog ES ir šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės įvykdytų visas savo prievolės, laikytųsi visų įsipareigojimų ir sukurtų sąlygas, užtikrinančias būsimos plėtros sėkmę, *inter alia*, atitinkamoms šalims teikiant pagalbą, kad jos atitiktų narystės ES kriterijus;
2. pripažįsta plėtros ir stojimo į ES proceso naudą tiek šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių piliečiams, tiek ES piliečiams;
3. mano, kad Kopenhagos kriterijai ir toliau sudaro esminį pagrindą ir kad jais reikėtų toliau remtis įgyvendinant plėtros politiką; pabrėžia, kad visiškai ir tiksliai atitiktis Kopenhagos kriterijams yra būtina, kad reikia tinkamai atsižvelgiant į socialinius padarinius šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse ir kad reikia visiškai atsižvelgti į Sąjungos integracijos pajėgumus;
4. mano, kad integracijos gebėjimo sąvoka apima keturis aspektus:
 - i) stojančiosios valstybės turėtų ne mažinti, o didinti Europos Sąjungos gebėjimą dinamiškai siekti įgyvendinti savo politinius tikslus;
 - ii) Sąjungos institucinė sandara turėtų būti pajėgi užtikrinti veiksmingą valdymą;

- iii) finansiniai Europos Sąjungos ištekliai turėtų būti pakankami ekonominės ir socialinės sanglaudos ir ES bendros politikos siekiams įgyvendinti;
 - iv) turėtų būti sukurta visapusiška ryšių strategija, kad visuomenei būtų pranešama apie plėtros padarinius;
5. tačiau pabrėžia, kad Sąjunga yra atsakinga už savo integracijos pajėgumų gerinimą vykdydama šalių kandidačių, potencialių šalių kandidačių ar potencialių paraišką pateikusių šalių teisėtų europinių siekių svarstymo procesą;
 6. pabrėžia, kad ES išlieka patraukli ir dėl išskirtinio ekonominio dinamiškumo ir socialinio modelio derinio, ir apgailestauja, kad plėtros procese šio socialinio aspekto dažniausiai buvo nepaisoma; ragina Komisiją spręsti šį klausimą, visų pirma atsižvelgiant į 19 skyrių (Socialinė politika ir užimtumas), skatinti teigiamus socialinius pokyčius būsimose ES valstybėse narėse ir skirti tinkamą dėmesį socialiniam teisingumui;
 7. primena, kad socialinės srities *acquis* apima būtiniausius standartus tokiose srityse kaip darbo teisė, vienodas požiūris į moteris ir vyrus, sveikata ir sauga darbe ir kova su diskriminacija, ir kad ES sutartyje įtvirtintas įsipareigojimas laikytis 1961 m. Europos socialinės chartijos ir 1989 m. Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos, o Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje išvardytos įvairios pagrindinės socialinės teisės; pabrėžia, kad negebėjimas laikytis bendrų pagrindinių ES socialinių standartų prilygsta socialiniam dempingui, dėl kurio daroma žala Europos įmonėms ir darbuotojams, ir tai išties užkirstų kelią šalims kandidatėms dalyvauti bendrojoje rinkoje; pabrėžia, kad socialiniams partneriams ir ypač profesinėms sąjungoms reikalinga tikslinė ES parama siekiant sustiprinti jų pajėgumus;
 8. laikosi nuomonės, kad remiantis stojimo kriterijais turėtų būti tinkamai nustatyti aiškūs, konkretūs ir išmatuojami PNPP tikslai, kad būtų aiškiai parodyta sąsaja tarp narystės siekiančių šalyse Europos Sąjungos finansuojamos politikos ir pažangos atitinkant bendruosius stojimo kriterijus;
 9. pripažįsta, kad narystės siekiančių šalių ekonomika turi būti plėtojama ta pačia kryptimi kaip ES valstybių narių ekonomika siekiant palengvinti suderinamumą; todėl skatina narystės siekiančias šalis nustatyti įgyvendinamus konkrečiai šaliai skirtus tikslus kiekvienam iš pagrindinių strategijos „Europa 2020“ rodiklių siekiant pažangios, tvarios ir integracinės ekonomikos;
 10. atkreipia dėmesį į Madrido kriterijų (nustatytų 1995 m. gruodžio mėn. Madride vykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime), kuriais pabrėžiamas šalių kandidačių gebėjimas įgyvendinti ES taisykles ir procedūras, svarbą; mano, kad vadovaujantis griežtų sąlygų principu kandidatės ir (arba) potencialios šalies kandidatės pažanga nustatant ir įgyvendinant reformas turi būti veiksmingai įvertinama remiantis aiškiai nustatytais kriterijais kiekviename proceso etape ir kad į ES įstoti norinčios šalys turėtų iš vieno etapo pereiti į kitą tik įvykdžiusios visas atitinkamo etapo sąlygas; pabrėžia, kad siekdamas didinti plėtros strategijos patikimumą ir veiksmingumą Kopenhagos kriterijų turi visapusiškai laikytis ir valstybės narės, kad nesusidarytų padėtis, kai iš šalių kandidačių reikalaujama laikytis aukštesnių standartų negu taikomi tam tikrose ES valstybėse narėse; pabrėžia, kad svarbu aiškiau apibrėžti įvairius etapus ir per visą procesą nustatyti skaidrius ir tinkamus standartus, pagal kuriuos bendri narystės kriterijai turėtų virsti konkrečiais veiksmais, vedančiais į narystę, ir įvertinti, ar įvykdyti būtini

reikalavimai, taip nenustatyti ar nepažadėti įstojimo datos, jei derybos dar nebaigtos; pabrėžia, kad turėtų būti aišku, jog įgyvendinus tam tikrą kriterijų, jo turėtų būti toliau laikomasi, o atsisakius jo laikytis turėtų būti sulaukta atitinkamo šiuos kriterijus nustatančių institucijų atsako;

11. pabrėžia, kad stojimo proceso tikslas – visapusiška narystė ES;
12. ragina Komisiją taikyti ir toliau labiau kontroliuoti stojimo proceso eigą ir teikti pagalbą šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms siekiant užtikrinti jų visišką parengtį, kuri bus naudinga ir joms pačioms, ir ES;
13. mano, kad, norint užtikrinti plėtros proceso patikimumą, ES integracijos pajėgumus reikėtų įvertinti ankstyvame etape ir kad Komisija turėtų juos tinkamai atspindėti savo nuomonėje kiekvienos potencialios šalies kandidatės atveju nurodydama pagrindines su tuo susijusias problemas ir galimus būdus joms išspręsti; mano, kad vėliau reikėtų atlikti išsamų poveikio vertinimą; todėl pabrėžia, kad siekiant sėkmingo plėtros proceso turi būti užtikrintas ES gebėjimas demokratiškai ir veiksmingai veikti, vystytis ir priimti sprendimus, turėti finansinių išteklių ekonominei ir socialinei sanglaudai remti bei siekti savo politinių tikslų;

Plėtros politika

14. palankiai vertina naują požiūrį į derybas būsimoje derybų programose, pagal kurią pirmenybė skiriama su teismų institucijomis ir pagrindinėmis teisėmis susijusiems klausimams bei teisingumo ir vidaus reikalams; sutinka, kad jie turėtų būti sprendžiami vos prasidėjus stojimo procesui, o derybos dėl 23 ir 24 skyrių, kaip įprasta, turi būti pradėtos atsižvelgiant į veiksmų planus, nes joms pradėti būtini įtikinami rezultatai; ragina Komisiją reguliariai teikti Parlamentui šiose srityse padarytos pažangos ataskaitas, o ES delegacijų mėnesines pasirengimo narystei ataskaitas pateikti Užsienio reikalų komiteto nariams, jiems paprašius; tačiau pažymi, kad sutelkiant dėmesį į nagrinėjamas sritis neturėtų būti pakenkta pastangoms ir kitose srityse padarytai pažangai, kurios nurodytos atskirose šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių plėtros darbotvarkėse;
15. mano, kad plėtros politikoje svarbu deramą dėmesį skirti veiksmingos, nepriklausomos ir nešališkos teismų sistemos bei skaidrios demokratinės politinės sistemos, kuri galėtų stiprinti teisinę valstybę, kūrimui; kartu pabrėžia, kad svarbu užtikrinti visų rūšių žodžio laisvę ir kad teisiškai ir praktiškai reikia užtikrinti žiniasklaidos laisvę, taip pat veiksmingai kovoti su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu;
16. pabrėžia, kad vizų režimo liberalizavimas yra geras ES sąlygų, apimančių politinius ir techninius kriterijus, taip pat pageidaujamą tikslą ir apčiuopiamą naudą, pavyzdys; todėl palankiai vertina ir remia Komisijos ir suinteresuotųjų šalių pastangas šioje srityje;
17. ragina Komisiją supaprastinti administracinę procedūrą ir mažinti administracinę naštą finansavimui pagal PNPP, kad ši priemonė būtų prieinamesnė ir būtų padidintas mažesnių ir necentralizuotų pilietinių organizacijų, profesinių sąjungų ir kitų pagalbos gavėjų dalyvavimas;
18. skatina pilietinę visuomenę, nevalstybinius veikėjus ir socialinius partnerius tiek šalyse kandidatėse, tiek valstybėse narėse, aktyviau dalyvauti stojimo procese; ragina Komisiją vykdyti nenutrūkstamą dialogą su jais; ragina šalis kandidatės ir potencialias šalis

kandidates užtikrinti savo dalyvavimą visais etapais; pabrėžia, kad pilietinė visuomenė gali veikti kaip svarbus priartėjimo prie ES variklis ir daryti spaudimą iš apačios į viršų, kad būtų daroma pažanga įgyvendinant Europos darbotvarkę, gerinti proceso skaidrumą ir stiprinti visuomenės paramą stojimui; pabrėžia, kad svarbu teikti tinkamą finansinę paramą, be kita ko, taikant Pilietinės visuomenės priemonę, visų pirma siekiant padidinti pilietinės visuomenės gebėjimus stebėti *acquis* įgyvendinimą; pabrėžia, kad Europos pilietinės visuomenės organizacijų ir jų kolegų šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse bendradarbiavimo svarbą;

19. tvirtai pabrėžia, kad būtina didinti administracinius pajėgumus ir žmogiškuosius išteklius siekiant, kad jos galėtų perkelti, įgyvendinti ir vykdyti *acquis*; mano, kad plėtros programos procesai neturėtų būti vien tik techniniai, ir pabrėžia, kad patikros procesas turi būti labiau susijęs su realiais įvykiais; todėl ragina Komisiją įtraukti į šias užduotis NVO, profesines sąjungas ir, kai tinkama, pagrindines suinteresuotąsias šalis;
20. ragina, pripažindamas svarbų socialinio dialogo vaidmenį ES priimant sprendimus, labiau atsižvelgti į socialinių partnerių pajėgumų stiprinimą ir socialinio dialogo vaidmenį plėtros procese; be to, prašo daugiau dėmesio skirti tokių vykdymo užtikrinimo priemonių kaip darbo inspekcija kūrimui siekiant ginti darbuotojus ir užtikrinti, kad būtų gerbiamos jų socialinės teisės ir laikomasi sveikatos ir saugos standartų, taip pat kovojama su asmenų, ypač nelegaliai dirbančių, išnaudojimu;
21. ragina Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą (EESRK) labiau įsitraukti į plėtros procesą; pabrėžia šio komiteto vaidmenį perduodant geriausią praktiką šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms, taip pat sutelkti pilietinę visuomenę siekiant integracijos į ES tikslo; remia tolesnę ES pilietinės visuomenės organizacijų ir narystės siekiančių šalių dialogo stiprinimą ir skatina glaudesnę EESRK, Komisijos ir Europos Parlamento bendradarbiavimą;
22. primena, kad tvarus ekonomikos atsigavimas daugeliui narystės siekiančių šalių yra pagrindinis iššūkis ir pabrėžia, kad būtina skatinti pažangų, tvarų ir integracinį augimą, atsižvelgiant į strategiją „Europa 2020“; ragina daugiau paramos teikti mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI), nes jos itin svarbios socialinei ir ekonominei pažangai, ir primygtinai ragina Komisiją atkakliai reikalauti vykdyti prioritetines reformas, kuriomis kuriama palanki reguliavimo aplinka inovacinėms ir didelių augimo galimybių turinčioms MVI; kartu pabrėžia, kad būtina ir toliau spręsti besiplečiančio neoficialaus sektoriaus, didelio nedarbo ir labiausiai pažeidžiamų visuomenės narių integracijos problemas;
23. yra įsitikinęs, kad reikia skatinti tolerancijos ir tarpusavio pagarbos, gerų kaimyniškų santykių ir regionų bei valstybių bendradarbiavimo, kurie yra būtini siekiant užtikrinti stabilumą ir palengvinti tikrą ir ilgalaikį sutaikinimą, atmosferą; mano, kad regionuose, kuriuose neseniai vyko konfliktai, baudžiamasis karo nusikaltimų persekiojimas, taikus skirtingų etninių, kultūrinių ir religinių bendruomenių sambūvis, mažumų apsauga, pagarba žmogaus teisėms, tai pat pabėgėlių ir perkeltųjų asmenų reintegracija ir sugražinimas turi likti pagrindiniai stojimo proceso veiksniai; todėl ragina šalis kandidatėse ir potencialias šalis kandidatėse, kurios dar neratifikavo Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos, ją ratifikuoti; todėl mano, kad tokiais atvejais kitų šalių istorijos ir kalbos mokymo ir mokymosi bei kultūrinio paveldo skatinimas stojimo proceso metu ir po šio proceso palengvintų tarpusavio supratimą ir prisidėtų prie istorinio susitaikymo;

24. mano, kad lyčių lygybė ir nediskriminavimas turėtų ir toliau išlikti prioritetinėmis sritimis plėtros politikoje; pabrėžia, kad vyrų ir moterų lygybė, kaip pagrindinė teisė, yra esminė ES vertybė ir pagrindinis principas vykdant išorės veiksmus bei suteikia didelių galimybių siekiant strategijoje „Europa 2020“ numatytų tikslų, prisidedama prie augimo ir visiško užimtumo skatinimo; todėl skatina moterų dalyvavimą stojimo procese ir pabrėžia lyčių lygybės politikos sričių integravimo svarbą; pabrėžia, kad bet kokia diskriminacija yra draudžiama, todėl ES vertinimas turėtų apimti lesbiečių, gėjų, biseksualų ir transseksualų (LGBT) bendruomenės teises ir šių mažumų integraciją į politinį, socialinį ir ekonominį gyvenimą;
25. ragina Komisiją įtraukti narystės siekiančias šalis į savo iniciatyvas, kuriomis siekiama socialinės įtraukties, pvz., ES romų integracijos nacionalinių strategijų planą, kad būtų geriau sutelkta PNP, ir primygtinai raginti narystės siekiančias šalis siekti šių tikslų įgyvendinant Stabilizacijos ir asociacijos proceso (SAP) priemonę; ragina narystės siekiančias šalis aktyviai dalyvauti iniciatyvoje „Romų įtraukties dešimtmetis“ ir užtikrinti, kad romai galėtų naudotis pagrindinėmis teisėmis, pagerinti jų socialinę ir ekonominę padėtį ir užtikrinti jiems galimybę gauti būstą;
26. mano, kad prieš įstojant į Sąjungą kiekviena stojančioji šalis turėtų išspręsti pagrindinius dvišalius klausimus ir svarbiausius ginčus su kaimynais, visų pirma su teritorija susijusias problemas; primygtinai rekomenduoja, kad šie klausimai stojimo procese būtų konstruktyviai ir kaimyniškai sprendžiami kuo anksčiau, ir, pageidautina, prieš pradėdant derybas dėl stojimo kad vėliau joms nebūtų pakenkta; todėl mano, kad itin, svarbu atsižvelgti į bendrus ES interesus ir vertybes, taip pat pareigą laikytis viso teisyno ir principų, kuriais grindžiama ES;
27. ragina ES remti siekius iki stojimo išspręsti neišspręstus ginčus, įskaitant pasienio ginčus; atsižvelgdamas į tarptautinių teisės aktų, JT chartijos ir atitinkamų JT rezoliucijų, taip pat Helsinkio galutinio akto nuostatas, ragina visas ginčų, kuriems užsitęsęs gali būti kliudoma įgyvendinti *acquis* arba kilti pavojus tarptautinės taikos ir saugumo išsaugojimui, šalis konstruktyviai ir taikiai spręsti ginčus ir, prireikus, jeigu jos negali pasiekti dvišalio susitarimo, kreiptis į Tarptautinį Teisingumo Teismą arba taikyti pasirinktą privalomą arbitražo mechanizmą ar kitaip konstruktyviai dirbti pasitelkiant intensyvią tarpininkavimo misiją; dar kartą ragina Komisiją ir Tarybą, remiantis ES sutartimis, pradėti kurti arbitražo mechanizmą, skirtą dvišaliams ir daugiašaliams ginčams spręsti;
28. palankiai vertina iniciatyvas, pvz., pozityvią Turkijos darbotvarkę ir aukšto lygio dialogą dėl buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos stojimo bei struktūrinį dialogą su Kosovu dėl teisinės valstybės¹; pritaria siekiui suteikti reformų procesui naujo dinamiskumo kartu pabrėždamas, kad šios iniciatyvos jokių būdu neturi pakeisti oficialių derybų procedūrų. o turi visiškai atitikti derybų programą;
29. pabrėžia, kad būtina, jog šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės darytų pažangą demokratijos, žmogaus teisių ir susitaikymo procesų srityse – šioms sritims turėtų būti nuolat skiriamas pagrindinis dėmesys vykdant plėtros procesą ir jos turėtų būti atspindėtos finansinėse priemonėse; atsižvelgdamas į tai primena finansinės paramos

¹ Šia nuoroda nedaroma poveikio pozicijoms dėl statuso ir ji neprieštarauja JT Saugumo Tarybos rezoliucijai Nr. 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonei dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

svarbą, turint mintyje būtinybę konfliktų zonose atkurti kultūrinio paveldo vietas, atsižvelgiant į tai, koki vaidmenį tai atlieka užtikrinant skirtingų etninių ir religinių bendruomenių tarpusavio pasitikėjimą ir įtrauktį.

30. pabrėžia, kad ES plėtros politika yra modernizacijos, demokratizacijos ir stabilizavimo priemonė ir kad jos tikslas – stiprinti ES iš vidaus ir kaip pasaulinę veikėją; ragina Komisiją atlikti išsamius poveikio vertinimus kaskart, kai svarstomos naujos paraiškos dėl ES narystės ir kai ji siūlo pradėti arba, iš esmės pasikeitus aplinkybėms, baigti derybas dėl stojimo;
31. remia Komisijos įsipareigojimą gerinti stojimo proceso kokybę užtikrinant, kad jis būtų grindžiamas nuopelnais, skaidresnis ir vykdomas labiau atsižvelgiant į kriterijus; mano, kad procesas taps teisingesnis ir kad jį bus galima objektyviau įvertinti, todėl padidės jo patikimumas; atsižvelgdamas į tai, siūlo, kad pažangos ataskaitose vertinimai būtų išdėstyti aiškiau; pabrėžia, kad nustatomi kriterijai šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms turėtų tapti ne papildomomis sąlygomis, o bendri narystės kriterijai ir ES pasirengimo narystei pagalbos tikslai turėtų virsti konkrečiais veiksmais ir rezultatais siekiant narystės, visiškai laikantis derybų programos;
32. pabrėžia ypatingą kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu svarbą sėkmingam stojimo procesui; ragina Komisiją priimti naują požiūrį į šią problemą, atkreipiant šalių kandidačių valdžios institucijų dėmesį į atskirus sisteminės korupcijos atvejus; ragina Komisiją glaudžiai bendradarbiauti su Valstybių prieš korupciją grupe (GRECO) ir antikorupcinėmis institucijomis šiose šalyse; pabrėžia, kad toks naujas požiūris būtų itin naudingas Sąjungos įvaizdžiui tarp narystės siekiančių šalių piliečių ir galimai palengvintų kovą su korupcija;
33. primygtinai ragina Komisiją numatyti, kad bendra finansavimo suma kiekvienam gavėjui nebūtų realiai mažinama; pabrėžia, kad šie skaičiavimai turėtų būti atliekami atsižvelgiant į tai, kad: a) bendros numatytos PNPP pagalbos ir kiekvienos šalies BVP santykis turėtų santykinai nemažėti net jeigu realiai kiekvienos pagalbą gaunančios šalies vardiklis (BVP) apskritai išaugo 2007–2013 m. laikotarpiu; b) šalių, galinčių gauti finansavimą taikant būsimą priemonę, skaičius tikriausiai sumažės po Kroatijos įstojimo, o dėl to galbūt pasikeis lyginamasis finansavimo fondo paskirstymas; c) įgyvendinus siūlomus naujosios priemonės pakeitimus, kuriais siekiama panaikinti šalių skirstymą pagal tai, ar jos yra šalys kandidatės, ar ne, daugiau šalių galės gauti finansavimą, kuris ligi šiol buvo neprieinamas kandidatės statuso neturinčioms šalims ir kuris skiriamas su socialiniu ir ekonominiu vystymusi susijusioms politikos sritims; šiomis aplinkybėmis rekomenduoja nė vienai šaliai gavėjai dėl ribotų ES išteklių nesudaryti kliūčių sąžiningai gauti pakankamą finansavimą, ypač su institucijų stiprinimu susijusioje politikos srityje;
34. primena, kad ES plėtros politiką reikia papildyti suderinta, veiksmingesne ir skaidresne bendravimo politika, taikoma visoms ES institucijoms, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams bei pilietinės visuomenės atstovams, siekiant pradėti atviras ir nuoširdžias diskusijas dėl plėtros padarinių, apimančias viešąją nuomonę tiek ES valstybėse narėse, tiek šalyse kandidatėse; pabrėžia, kad tokia bendravimo politika turėtų būti taikoma ir šalyse kandidatėse bendradarbiaujant visiems veikėjams;
35. mano, kad siekiant paskatinti paramą tarp ES piliečių tolesnei plėtrai ir šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių piliečių įsipareigojimą tęsti reformas, svarbu pateikti jiems aiškią ir suprantamą informaciją apie politinę, socialinę, ekonominę ir kultūrinę plėtros

naudą; mano, kad ypač svarbu paaiškinti visuomenei, kaip plėtra atvėrė naujas investicijų ir eksporto galimybes ir kaip ji gali prisidėti įgyvendinant ES tikslus: didinti konfliktų prevenciją, skatinti taikų konfliktų sprendimą, kovoti su ekonomikos krize, sukurti darbo vietas, palengvinti laisvą darbo jėgos judėjimą, apsaugoti aplinką, padidinti saugumą ir saugą, kartu paspartinti reformų darbotvarkės įgyvendinimą, sudaryti lengvesnes sąlygas naudotis finansiniais ištekliais ir taip pagerinti gyvenimo sąlygas į ES įstojusiose šalyse visų ES piliečių naudai, taip pat mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus; pabrėžia, kad dėmesį reikia skirti visiems sektoriams, skatinant į bakaluro ar atitinkamo mokymo lygmenis, be kitų klausimų, įtraukti konkretų kursą apie Europos Sąjungos praeitį, tikslus ir veiklą, taip pat apie jos plėtos procesus; taip pat pabrėžia, kad reikia dėmesį skirti pagrindiniams nuomonės formuotojams, pvz., žurnalistams, pilietinės visuomenės atstovams, ūkinės veiklos vykdytojams ir profesinėms sąjungoms; mano, kad turėtų būti remiamos ir skatinamos panašios šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių pastangos;

Perspektyvos ir ES strateginiai interesai

36. yra įsitikinęs, kad plėtros politika ES gali duoti didelę strateginę naudą; pabrėžia, kad sparčiai kintančioje tarptautinėje aplinkoje ES narystė suteikia stabilumo ir kad ji ir toliau suteikia galimybę vykdyti socialinę plėtrą ir užsitikrinti gerovę; mano, kad plėtra yra ilgalaikis strateginis ES interesas, kurį įvertinti galima nebūtinai pagal trumpalaikes balanso ataskaitas; mano, kad svarbu tinkamai atsižvelgti į jos, kaip švelniosios, bet pagrindinės ES galios, didelę ir ilgalaikę vertę;
37. ir toliau lieka įsipareigojęs skatinti plėtrą ir ragina valstybes nares nelėtinti plėtros proceso; pabrėžia, kad yra įsitikinęs, jog, įgyvendindama Lisabonos sutartį, ES gali toliau įgyvendinti plėtros darbotvarkę, kartu išlaikydama ir gilesnės integracijos tempą;
38. primena, kad šis procesas nesibaigia vien perkėlus teisyną, ir pabrėžia, kad svarbu jį veiksmingai įgyvendinti ir jų nuolat laikytis – tiek teisyno, tiek ir Kopenhagos kriterijų; mano, kad siekiant išlaikyti stojimo sąlygų patikimumą, taip pat reikėtų įvertinti, ar ES valstybės narės nuolat puoselėja ES pagrindines vertybes ir vykdo įsipareigojimus, susijusius su demokratinių institucijų ir teisinės valstybės veikimu; ragina Komisiją parengti išsamų pasiūlymą dėl priežiūros mechanizmo remiantis ES sutarties 7 straipsnio ir SESV 258 straipsnio nuostatomis;
39. primena, kad racionalizuota, į ateitį orientuota plėtros politika galėtų būti vertinga strateginė ES ir regiono ekonomikos vystymo priemonė ir ja turėtų būti siekiama kurti biudžeto sąveiką ir tvirtesnį koordinavimą su ES, valstybių narių ir tarptautinių finansų institucijų įvairiomis teikiamos pagalbos priemonėmis ir rūšimis, taip pat su taikomomis priemonėmis, būtent su PNPP, vengiant galimų finansavimo sutapimų, dubliavimo arba spragų, ypač esant suvaržytai biudžeto padėčiai;
40. pabrėžia, kad pastarojo meto pasaulinė finansų krizė ir dabartiniai euro zonos sunkumai išryškino tiek ES valstybių narių, tiek ES nepriklausančių šalių ekonomikos tarpusavio priklausomybę; todėl pabrėžia, kad svarbu toliau stiprinti ekonominį ir finansinį stabilumą ir skatinti augimą taip pat šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse; šiomis sudėtingomis aplinkybėmis pabrėžia poreikį šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms teikti tinkamą ir tikslingesnę finansinę paramą joms rengiantis narystei ES; pažymi Komisijos pasiūlymą parengti naują PNPP, kurioje būtų numatyta didesnė finansinė parama pagal 2014–2020 m. finansinę programą; pabrėžia, kad šiuo požiūriu

reikia supaprastinti ir paspartinti procedūras, taip pat stiprinti šalių gavėjų administracinius gebėjimus, siekiant užtikrinti jų aktyvų dalyvavimą ES programose ir pagerinti jų gebėjimus įsisavinti lėšas; atkreipia dėmesį į tai, kad išsami Europos Parlamento pozicija dėl PNPP bus pateikta taikant įprastą teisėkūros procedūrą; pabrėžia valstybių narių fiskalinio stabilumo ir didesnio ES dėmesio sutelkimo į ekonomikos valdyseną reikšmę; rekomenduoja vykdant stojimo procesą deramai svarstyti patikimų viešųjų finansų klausimą;

41. pabrėžia, kad strategijos „Europa 2020“ tikslai nustatyti vadovaujantis visuotiniais principais, kurie yra stiprus ekonominės gerovės variklis; todėl rekomenduoja į pasirengimo narystei dialogą įtraukti pažangą įgyvendinant pavyzdines iniciatyvas ir ją paskatinti papildomu finansavimu; mano, kad ypatingas dėmesys turi būti skiriamas mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos augimo modeliui, kuris turi būti aktyviai įgyvendinamas vykdant plėtros procesą;
42. ragina nuolat vesti valstybių donorių tarpusavio dialogą ir, jeigu reikia, panaudoti tinkamas pagalbos koordinavimo ir valdymo sistemas; atsižvelgdamas į tai, ragina atidžiau išnagrinėti, kaip naudojamos novatoriškos finansinės priemonės, kurioms reikia koordinavimo sistemų, kaip antai, Vakarų Balkanų investicijų programa, kuri papildė PNPP administravimo sistemas ir kurios tikslas – pritraukti, sutelkti ir nukreipti paramą į prioritetines sritis; pabrėžia projektų finansavimo, kai naudojamasi įvairiais fondais (ES, valstybių narių arba tarptautinių finansų institucijų), finansinio ir politinio poveikio potencialą siekiant užtikrinti griežtą geriausios praktikos finansų valdymo srityje laikymąsi ir pagrindinių veikėjų koordinavimą;

o

o o

43. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir valstybių narių bei Albanijos, Bosnijos ir Hercegovinos, Kroatijos, buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos, Islandijos, Kosovo, Juodkalnijos, Serbijos ir Turkijos vyriausybėms ir parlamentams.